

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając prace ucznia należy stosować punktację z modelu. [Na wieki wieków mama]

Nr zadania	Odpowiedzi	Punkty	
		Maks.	Cząstk.
1.	kumpel, klawisz, imprezować	1	0
2.	Trend do opóźniania samodzielnego startu w dorosłe życie.	1	0
3.	Np.: – młodym ludziom sprzęt komputerowy zastąpił zabawki z dzieciństwa; stanowi on rodzaj parasola ochronnego przed dorosłością; – młodzi ludzie uciekają przed dorosłością w świat wirtualny, boją się stawić czoło rzeczywistości, a nad gadżetami komputerowymi w pełni panują.	1	0
4.	B (oksymoron)	1	0
5.	<u>Świat cechują</u> : walka o sukces, nielogiczność (brak spójności), chaos, brak barier i drogowskazów (brak norm i wzorów), nadmiar informacji, nadmiar możliwości (także nieprawdziwych), konieczność dokonywania wyborów, smutek (jest smutniejszy niż świat dziecka), niebezpieczeństwo; obciążenie (obowiązkami), pozorna większość praw. <u>Dom rodzinny cechują</u> : bezpieczeństwo, brak rywalizacji, poczucie wspólnoty, przyjaźń (rodzice są przyjaciółmi), jasne zasady funkcjonowania, zasobność, brak konieczności walki o cokolwiek.	4	1,2,3
6.	Wskazują na kontynuację rozważań; nawiązują do poprzednich rozważań, nadają spójność	1	0
7.	Różnice, np.: – Pokolenie 89 łatwo osiągało sukces, natomiast Poszukiwaczom przychodził on z trudem, kosztem rezygnacji i apatii; – dla Pokolenia 89 robienie kariery było modą, stylem życia, natomiast dla Poszukiwaczy smutną koniecznością; – Pokolenie 89 było naiwne i często zderzało się ze ścianą (rozczarowanie), natomiast Poszukiwacze nie są już naiwni (cechuje ich ostrożność).	2	1
8.	Np.: – napotykali przeszkody – ponosili porażkę	1	0
9.	„Emigracja zewnętrzna” – wyjazd z kraju za granicę „Emigracja wewnętrzna” – wyobcowanie, świadoma izolacja, ucieczka od problemów świata zewnętrznego we własne wnętrze	2	1
10.	Relacje w rodzinie zostały określone jako quasi-rynkowe, ponieważ, np.: – pomiędzy członkami rodziny panuje nastawienie na zysk, a temu nie służą konflikty – unika się konfliktów, licząc w ten sposób na większe zyski – są podobne do mechanizmów rynkowych, które nastawione są na maksymalny zysk	1	0
11.	Bunt to pojęcie pokoleniowo obce, ponieważ, np.: – nie przynosi zysków – buntując się, można sobie tylko zaszkodzić – nie ma sensu buntować się przeciwko temu, na co ma się ograniczony wpływ lub nie ma żadnego, np. na powszechną ogromną presję na sukces – nie ma sensu buntować się przeciwko rodzicom, bowiem są sprzymierzeńcami – nie ma się przeciwko czemu buntować	2	1

12.	Np.: – przestali być autorytetami – upodobnili się do swoich dzieci, naśladują je – w czasach, gdy stawia się na młodość, celowo zacierają granicę wieku (wiek przestaje być wyraźną cezurą oddzielającą rodziców od dzieci) – to młodość wyznacza trendy, a nie rodzice, oni bowiem trendom współczesnym ulegają.	1	0
13.	Np.: – nie chcą rozstawać się z dzieckiem (boją się opuszczenia, samotności) – chcą mieć wrażenie, że sprawują kontrolę nad życiem dziecka – nie chcą przyznać się do swojego wieku i do zakończenia procesu wychowania dziecka	2	1
Razem		20	

Temat 1. **Analizując *Pieśń IX* Jana Kochanowskiego oraz wiersz *Nie wierzę w nic* Kazimierza Przerwy-Tetmajera, porównaj postawy osób mówiących wobec życia i świata. W interpretacji uwzględnij konteksty epok, w których powstały utwory.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

punkcja

1. Rozpoznanie zasady zestawienia tekstów, np.:

0-2

- a. są wyrazem odmiennych postaw światopoglądowych,
- b. wyrażają światopogląd epok, w których powstały (renesans, Młoda Polska),
- c. reprezentują lirykę refleksyjną,
- d. liryka zwrotu do adresata (Kochanowski),
- e. liryka wyznania (Tetmajer).

Pieśń IX

2. Postawa osoby mówiącej wobec życia i świata, np.:

0-8

- a. humanista,
- b. człowiek dojrzały, doświadczony,
- c. zachowuje dystans emocjonalny,
- d. jest przekonany o zmienności Fortuny (losu, szczęścia),
- e. dostrzega paralelność zmian w przyrodzie i odmian losu ludzkiego,
- f. jest świadomy podporządkowania świata i człowieka siłom wyższym (Bogu),
- g. utożsamia się z innymi ludźmi (1 os. l. mn.),
- h. **jako moralizator – perswaduje, doradza, aby:**
 - i. nie tracić nadziei w żadnej sytuacji,
 - j. pogodzić się z odmianami losu,
 - k. akceptować świat i jego prawa,
 - l. żyć w harmonii z naturą,
 - m. zaufać Bogu,
 - n. zachować spokój w złych i powściągliwość w dobrych chwilach (*serce jednakie*),
 - o. zachować optymizm i pogodę ducha,
 - p. żyć godnie.

3. Konteksty filozoficzne i literackie, np.:

0-2

- a. stoicyzm,
- b. humanizm,
- c. horacjanizm,
- d. renesansowa koncepcja harmonii między człowiekiem i naturą w Boskim świecie.

Wymaga się funkcjonalnego zastosowania terminów.

Nie wierzę w nic

4. **Postawa osoby mówiącej wobec życia i świata, np.:** **0-8**
- a. dekadent,
 - b. przekonany o bezsilności człowieka wobec przeznaczenia (*konieczność jest wszystkim*),
 - c. poddany silnym, negatywnym emocjom (żał, gorycz, rozpacz, zwątpienie, szal, furia),
 - d. **bezpośrednio ujawnia swoje odczucia:**
 - e. nie ma żadnych pragnień,
 - f. odczuwa niechęć do wszelkiego działania,
 - g. gardzi postawą zaangażowaną (*drwię z wszelkich zapalów*),
 - h. chce zapomnieć o dawnych marzeniach (*rzucam w niepamięci śmiecie*),
 - i. niszczy swoje ideały z żalu, że im nie sprostał (lub inna trafna interpretacja symbolicznego obrazu niszczenia posągu Afrodyty przez rzeźbiarza),
 - j. nie wierzy we własne możliwości,
 - k. ma poczucie niespełnienia,
 - l. odczuwa bezsens istnienia,
 - m. poddaje się cierpieniu,
 - n. wyrzeka się woli życia,
 - o. odrzuca świat i ludzi,
 - p. marzy o nicości, niebycie (interpretacja Nirwany),
 - q. jest pesymistą.
5. **Konteksty filozoficzne i literackie, np.:** **0-2**
- a. schopenhaueryzm (pośrednio – buddyzm),
 - b. dekadentyzm,
 - c. symbolizm,
 - d. modernistyczna koncepcja sztuki i artysty,
 - e. motyw Pigmaliona – przekształcenie mitu.
- Wymaga się funkcjonalnego zastosowania terminów.*
6. **Podsumowanie** **0-3**
- pełne**, np.: dostrzeżenie podobieństwa (przekonanie, że człowiek nie ma wpływu na swój los) i różnic w postawach życiowych podmiotów mówiących w kontekście światopoglądów epok, w których powstały utwory (optymizm – pesymizm; akceptacja świata – negacja świata; zaufanie Bogu – negacja wszelkich wartości; odwoływanie się do natury – obrazowanie z dziedziny sztuki); (3)
- częściowe**, np.: dostrzeżenie dwóch różnic lub podobieństwa i różnicy w postawach życiowych podmiotów mówiących; (2)
- próba podsumowania**, np.: dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy w postawach życiowych podmiotów mówiących. (1)

Temat 2. **Jak bohaterowie *Lalki* Bolesława Prusa postrzegają naturę? Odpowiedz na pytanie, analizując podany fragment powieści. Na podstawie całej powieści wyjaśnij (przedstaw) przyczyny takiego widzenia natury.**

I. **ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)**

punktacja

1. **Wstępne rozpoznanie fragmentu, np.:**

0-1

- a. spacer towarzystwa po lesie podczas pobytu w majątku prezesowej Zasławskiej,
- b. kolejna próba Wokulskiego zbliżenia się do panny Izabeli (potrzeba bycia sam na sam, prawienie komplementów),
- c. dialog bohaterów.

- 2. Postrzeżenie natury przez Izabelę Łęcką, np.:** **0-7**
- nie docenia naturalnego piękna dzikiej przyrody,
 - dostrzega jej dekoracyjność i docenia ją,
 - nie rozumie natury,
 - nie stara się jej poznać,
 - porównuje las do form architektury,
 - przyroda jest dla niej tłem (dekoracja) dla spraw ludzi,
 - dostrzega monumentalizm i potęgę natury,
 - próbuję ucywilizować przyrodę, oswoić ją,
 - mówiąc o naturze, używa patetycznych określeń (wykazuje się *poetycką fantazją*),
 - sytuuje siebie w centrum świata i przyrody (natura jest dla niej),
 - dostrzega w naturze dzikość i tajemniczość,
 - instynktownie wyczuwa jej autonomiczność i nieprzenikalność,
 - nie potrafi być z naturą sam na sam,
 - czuje zagrożenie (odczuwa lęk przed dziką i tajemniczą siłą),
 - wskazuje na służebną funkcję wobec człowieka usankcjonowaną przez Biblię.
- 3. Czynniki wpływające na odbiór natury przez pannę Łęcką, np.:** **0-4**
- wychowanie – w miejskim środowisku, w salonie, bez kontaktu z naturą,
 - rodzaj wrażliwości wykształconej w jej środowisku (w naturze widzi to, co na co dzień – buduar, salon...)
 - wykształcenie – podporządkowane potrzebom życia damy z towarzystwa, pomijające wiedzę o naturze i prawach jej rozwoju,
 - zamiłowanie do sztuki – kult klasycznego piękna symbolizowanego przez posąg Apolla,
 - światopogląd – uformowany przez Biblię i pochodzenie społeczne.
- 4. Postrzeżenie natury przez Stanisława Wokulskiego, np.:** **0-6**
- stanowi samoistny, niezależny byt,
 - stanowi równorzędny ludzkiemu byt,
 - cechuje się stałością odwiecznych praw,
 - żyje,
 - jest potężna,
 - silniejsza od człowieka,
 - ulega na krótko, np. człowiekowi, tylko pod wpływem jego wysiłku i pracy,
 - bohater szanuje przyrodę i jej prawa,
 - rozumie naturę, jest jej sprzymierzeńcem,
 - jest przeciwny idei podporządkowania natury ludziom i analogicznie ludzi klasie uprzywilejowanej pod względem urodzenia i tytułów,
- 5. Czynniki wpływające na odbiór natury przez Wokulskiego, np.:** **0-4**
- doświadczenie życiowe – młodość spędzona w syberyjskiej tajdze i górach, podróże po Europie, konieczność pracowania w celu osiągnięcia majątku i pozycji społecznej,
 - wiara, że wszystko na świecie żyje dla siebie, a nie w celu podporządkowania sobie innych,
 - wykształcenie (wiedza o naturze) – przyrodnik, badacz i znawca praw natury,
 - charakter i umysłowość – np. inteligencja, szerokie horyzonty, otwartość, wrażliwość, pracowitość,
 - światopogląd – pozytywista, kult pracy i nauki (scjentyzm).
- 6. Podsumowanie, np.:** **0-3**
- pełne, np.:** dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę; wpływu różnych czynników na odbiór natury; związku spojrzenia na naturę z poglądami postaci na temat świata i życia; (3)
- częściowe, np.** dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę; wpływu różnych czynników na odbiór natury; (2)
- próba podsumowania, np.** dostrzeżenie odmiennego spojrzenia bohaterów na przyrodę. (1)